

Protestantse Kerk

Begeleidend schrijven bij Focusrapportage vierjaarlijkse classicale rapporten

Verzoek

De vertegenwoordigers uit de classicale vergadering vragen de generale synode om opdracht te geven tot het schrijven van twee rapporten. Het gaat om een rapport over het thema ‘vernieuwing van bestuur en samenwerking’ en om een rapport over het thema ‘cohesie in de samenleving’. De rapporten kunnen in samenwerking met classicale vergaderingen tot stand komen. Ze komen vervolgens integraal aan de orde in de synode en worden afgesloten met besluitvorming in de synode. De classes vinden het belangrijk dat beide processen geestelijke processen zijn, waar het draait om de vraag hoe wij dienstbaar zijn aan het Woord van God.

De generale synode wordt hiermee verzocht om opdracht te geven tot een rapportage ‘vernieuwing van bestuur en samenwerking’ en een rapportage over ‘cohesie in de samenleving’. Vanzelfsprekend zijn de classicale vergaderingen bereid om een bijdrage te leveren aan de verdere uitwerking van de rapporten.

Met het thematiseren van deze twee thema’s wordt recht gedaan aan de ervaringen die de classicale vergaderingen sinds de vorming in 2018 hebben opgedaan. De thema’s komen rechtstreeks uit de elf vierjaarlijkse rapporten van classicale vergaderingen. De voorzitters van de classicale vergaderingen alsmede de classispredikanten identificeren deze clusters als van wezenlijk belang voor de kerk in de toekomst.

Elke classicale vergadering heeft volgens ordinantie 4-14-3 de taak om iedere 4 jaar een overzicht samen te stellen van het kerkelijk leven in het eigen resort. Dit vierjaarlijkse rapport heeft als doel het classicale werk in de achterliggende vier jaar zichtbaar te maken, zowel in de richting van de classis zelf als in de richting van de generale synode (en mogelijk ook buiten de kerk).

In het beraad van classispredikanten is ervoor gekozen dat niet iedere classis daarin een eigen weg gaat. In plaats daarvan stelden de classispredikanten een format op, om zo sneller een zicht te bieden op het totaal van werkzaamheden dat er plaatsvindt. De ambtelijke vergaderingen hebben de rapportages – soms met enige amendementen – vastgesteld. Vervolgens is er een samenvatting gemaakt op enkele kernthema’s. Die samenvatting is voorgelegd aan de presides van de classes, verenigd in het classicale deel van het gezamenlijk bestuurlijk overleg. Het eindresultaat krijgt u als lid van de generale synode hierbij onder ogen.

De elf classes zoeken gezamenlijk naar mogelijkheden om het classicale werk en het landelijke werk van de kerk verder op elkaar af te stemmen. Het leek de vertegenwoordiging van de classes dienstig de focus van het werk gepaard te laten gaan met de oproep een tweetal thema’s verder te doordenken. Het gaat daarbij om onderwerpen, waar zowel de classes als de generale synode mee te maken hebben, te weten: de vernieuwing van bestuur en samenwerking in de eigen organisatie en de cohesie in het geheel van de samenleving.

Vernieuwing van bestuur en samenwerking

Concreet gaat het bij de vernieuwing van het bestuur en samenwerking om een integrale benadering waarbij thema’s aan de orde komen als: hoe gaan we om met het verlangen naar niet-ambtelijke bestuurders? hoe kunnen we kleine gemeenten tegemoet komen in het verlangen met minder

bestuurders tot besluitvorming te komen? hoe kunnen kerkenraden tot verdere vormen van niet-vrijblijvende samenwerking komen? hoe kunnen we regelgeving verruimen, c.q. de kerkorde aanpassen, zodat continuïteit kan worden gegeven aan het gemeentelijke leven? hoe kunnen we (vraaggerichte) ondersteuning bieden vanuit de (diensten)organisatie voor gemeenten bij dit genre vragen? Hoe gaan we om met teruglopende bestuurskracht van gemeenten? Wat betekent dit voor de ringen? De classes hechten eraan dat de zoektocht een geestelijke weg wordt. Er moet ruimte komen voor het geloofsgesprek. We vrezden de kerk waar er alle aandacht gaat naar het besturen op zich.

Cohesie in het geheel van de samenleving

Bij cohesie in het geheel van de samenleving gaat het om onder meer een diaconale benadering waarbij de tweedeling 'arm' en 'rijk' wordt benoemd en waar mogelijk geslecht; waarbij de kerk zicht helpt houden op gerechtigheid en solidariteit als basis van samenleven; de kerk zelf zich inspant om zich te spiegelen in de relevante vragen uit de samenleving, bijvoorbeeld op het gebied van SMPR en de bijstand van vluchtelingen. We zullen deze cohesie nodig hebben om in gezamenlijkheid te werken aan duurzaamheidsdoelen en om populisme weerwerk te bieden.

Hoe nu verder?

Het zijn thema's waar alle classes vrijwel dagelijks mee te maken hebben. Hoe mooi zou het zijn als we gezamenlijk tot een inventarisatie van de vragen weten te komen en een verkenning van zinvolle nieuwe initiatieven. Een rapportage en daarbij passende besluitvorming kan de basis zijn voor nieuwe initiatieven en voor uitbouw van bestaande werkzaamheden.

We stellen ons voor dat onder regie van (het moderamen van) de generale synode de verschillende ambtelijke vergaderingen, werkgemeenschappen, de dienstenorganisatie en mensen uit het publieke domein teksten opstellen die basis kunnen zijn voor verdere besluitvorming.

Verzoek aan de synode

Samengevat: We vragen de generale synode op basis van elf vierjaarlijkse rapporten van klassicale vergaderingen de thema's 'vernieuwing van bestuur en samenwerking' en 'cohesie in de samenleving' integraal aan de orde te stellen door rapportages aan te bieden aan de synode met daarbij behorende voorstellen voor besluitvorming.

Bij dit verzoek hoort een document 'Focusrapportage vanuit de elf klassicale vier-jaarlijkse rapporten. Wie ter voorbereiding van de bespreking de onderliggende rapportages van elk der classes wil raadplegen kan deze vinden op de volgende webpagina's

[classis Groningen Drenthe](#)

[classis Fryslân](#)

[classis Overijssel Flevoland;](#)

[classis Gelderland Zuid en Oost](#)

[classis Veluwe](#)

[classis Utrecht](#)

[classis Noord-Holland](#)

[classis Zuid-Holland-Noord](#)

[classis Zuid-Holland-Zuid](#)

[classis Delta;](#)

[classis Noord-Brabant Limburg en Réunion Wallonne](#)

Protestantse Kerk

Focusrapportage vanuit de elf klassicale vier-jaarlijkse rapporten

Kerk in de samenleving

De classes hebben aandacht voor de leefgemeenschap waarbinnen men gemeente is. Er is zorg voor de kwetsbare mens en aandacht voor de wereld waarin de volgende generatie opgroeit. We geven drie opvallende thema's.

Leefomgeving

De kerk is het karretje waarop het evangelie door de wereld rijdt. Met dat beeld verwijst Arnold van Ruler naar de apostolaire roeping van de kerk. De classes herkennen dat. Eén classis stelt vast dat de gemeenten vanzelfsprekend deel uitmaken van de dorpsgemeenschap en van de stadswijk waar ze thuis zijn. 'Zij slagen erin een open en gastvrij klimaat te scheppen en een band te onderhouden met kerkelijk betrokkenen en niet-kerkelijk betrokkenen'.

Het kerkgebouw kan daarbij een rol spelen. Het gebouw geeft vaak ziel aan een leefomgeving. 'Voor veel gemeenten is het kerkgebouw een kostbaar bezit', zegt één van de classes in navolging van de nota 'Speelruimte gezocht'. 'De classis wil gemeenten stimuleren om hun kerkgebouw ook te bezien met het oog op de vragen en noden die er leven in de samenleving'. Eén kerk opende zich voor zzp'ers die een werkplek zochten. Andere kerken boden een plek om stilte in te ademen. Het opstellen van een kerkenvisie helpt vele gemeenten om verder na te denken over het gebruik van het kerkgebouw.

Waar het kerkgebouw een gemeenschapsfunctie heeft, kijken kerken opnieuw naar de inrichting. Er zijn daarbij diverse maatschappelijke en politieke gesprekspartners, bijvoorbeeld de overheidsorganen van het Cultureel Erfgoed. De Jean de Bouvriecademie heeft een minor voor studenten gecreëerd die voor kerkbesturen variaties uitdenkt om het interieur aan te passen. Het punt behoort bij de thema's die classes en gemeenten bespreken met de burgemeesters, gedeputeerden en commissarissen van de koning. En regionale media staan vaak open voor datgene wat kerken bijdragen aan het leefklimaat in een regio.

Leven in solidariteit

De tweedeling in de samenleving groeit. Tweeverdieners zitten in een andere bubbel dan mensen die onder de armoedegrens leven. Mensen met een rijk sociaal leven vinden een weg naast Nederlanders die zich eenzaam voelen. De coronacrisis en de energiecrisis maken de tweedeling groter.

Voor de kerk een uitdaging, te meer omdat mensen aan de onderkant van de samenleving zich zelden profileren. De driejaarlijkse armoedebarmometer van de kerken laat zien dat de mensen er terdege zijn. De kerk kan in het zoeken naar oplossingen optrekken met bondgenoten buiten de kerk.

‘Het sociale gezicht van de kerk staat regelmatig op onze agenda’, zegt één van de classes. Plaatselijk werken gemeenten samen in diaconale platforms met andere kerkelijke gemeenschappen samen. Ze zijn gericht op hulp bij zorg (WMO), vragen rondom armoede, voedselbank, kleding en dergelijke’. Opvang vluchtelingen is een belangrijk thema. ‘De oorlog in Oekraïne en de komst van vele vluchtelingen zorgde ervoor dat kerken betrokken raakten bij noodopvang’.

Diakenen vinden praktisch werk makkelijker dan het regisseren van contacten en gesprekken over de maatschappelijke problemen. ‘Een collecte houden is prima, maar het onderwerp echt bespreekbaar maken is moeilijker’.

Leven in duurzaamheid

We merken dat kerkmensen nadenken over de wereld van de kleinkinderen. Veel gemeenteleden beseffen dat ze de aarde in bruikleen hebben. De aandacht is vaak verondersteld, zonder dat er altijd over wordt gesproken.

De duurzaamheid staat prominent op de agenda. Enkele projecten laten dat zien, zoals die van de Tiny Church op de Floriade en de pioniersplek ‘Weide Klooster’ in Zuid-Holland. Eén van de classispredikanten spreekt over dierenwelzijn met een MBO-instelling, andere classispredikanten geven het thema aandacht bij de klimaatpelgrimages rond de klimaatop. Ambtsdragers kijken naar de omgang met eigen bezittingen, de vragen die boeren en consumenten hebben bij landbouwproducten en stellen vragen bij investeringen van kerkelijk geld in pensioenfondsen.

Eén classis wijst op onderzoek onder jongeren, waaruit blijkt dat 80 procent van de jongeren bezorgd is over de klimaatverandering en vindt dat de kerk zich onvoldoende daarin profileert. We weten dat de kerk zich uitsprekt, maar blijkbaar zit hier een communicatieprobleem. Het project ‘Groene kerk’ biedt continuïteit, zodat de projecten in een bredere context komen te staan.

Gemeenteopbouw

De classes zetten samen met gemeenten in op vitale kerkplekken. Veel gemeenten hebben te maken met krimp. Kerken worden gesloten. Toch geeft menig classis aan dat zij erop inzet dat elk dorp, elke wijk zijn eigen vierplek behoudt. Het is spannend hoe we dat samen kunnen bewerkstelligen. In alle verslagen vanuit de classes is “samen” het sleutelwoord.

Gemeentevernieuwing

In de classes zijn gemeenten zich bewust dat zij toekomst gericht werken moeten. Toch zijn de verschillen enorm. Spreekt de ene classis meer in het centrum van Nederland van behoorlijk robuuste gemeenten, in classes elders zijn de zorgen groot over kleine en kwetsbare gemeenten. Beide soorten van gemeenten kennen hun vragen richting de huidige organisatie van het kerkenwerk. Nieuwe vormen, lichtere bestuursvormen en gerichte aandacht voor het bereiken van jonge generaties worden onderzocht.

Vragen zijn er in de classes over de bezetting van de ambten en ook wel over de kerkelijke structuur met de drie ambten als zodanig. Is het één en het ander op de oorspronkelijke wijze vol te houden in de toekomst? Er wordt gezocht naar vormen, waarbij mensen op een lossere manier bij het werk van de kerk betrokken kunnen worden.

Menig classis noemt pioniersplekken als voorbeelden van nieuwe vormen van gemeentezijn.

Er zijn mooie voorbeelden te noemen door het hele land heen. Vele bestaande gemeenten zijn op een eigen manier aan het werk in de geest van het pionieren om het werk voortgang te bieden.

Nu is vernieuwen geen doel op zich. Gemeenten leren hun roeping verstaan in de tijd en context waarin zij kerk zijn en van daaruit hun beleid ontwikkelen. Dat is moeilijk. Gemeenten hebben hun handen vol aan zichzelf. In elke classis wordt gesproken over samenwerking als sleutelwoord voor de toekomst. Maar juist als het gaat om samenwerking zuchten kerkenraadsleden. Hoe kunnen we dat er 'nog' bij hebben, terwijl samenwerking weer ruimte zou moeten bieden voor het geestelijk leven van de gemeenten.

Samenwerking

Het is een taak van de classis om de samenwerking tussen gemeenten te bevorderen en gemeente in staat te stellen samen een fulltime predikant te beroepen. In de praktijk blijkt dat er weerstand is om samen een predikant te beroepen. Men is bang dat tijd en energie aan de samenwerking besteed zal worden en niet aan de eigen gemeente. Toch groeit het besef dat samenwerking in de toekomst onvermijdelijk zal zijn, ook in de provincies waarin de krimp minder gevoeld wordt. Contacten komen niet boven het werk, ze horen tot het wezen van ons kerkzijn. Hoe de kerk van de toekomst eruit zal zien, zal nader doordacht moeten worden.

Grote zorgen zijn er over de ringen. Hier en daar komen ze van de grond. In het algemeen lijden ze een armzalig bestaan: dit tot zorg van de classes die elk zoeken naar een manier om de ringen leven in te blazen. Er is sprake van verlegenheid en weerstand. Men vindt het onduidelijk in hoeverre de agenda van de ring bijdraagt aan de structuur van de kerk als geheel. De rol van de ring moet duidelijker omschreven worden.

Werkgemeenschappen komen over het algemeen enkele keren per jaar bij elkaar. In sommige delen van het land functioneren ze goed. Vooral werkgemeenschappen met daarin steden hebben het moeilijker omdat de pastores in de stad ertoe neigen om elkaar op te zoeken en de ommelanden te verwaarlozen. De teamsamenwerking is een uitdaging, waar de ene predikant/kerkelijk werker anders tegen aankijkt dan de andere. Ook hier spelen vragen naar hoe wij samen kerk willen zijn.

Verbinding generaties

Zowel binnen als buiten bestaande gemeenten wordt gezocht naar nieuwe vormen van kerkzijn die toekomstbestendig zijn. Daar is ook grote noodzaak toe: binnen veel gemeenten is een groot gat ontstaan rond de generatie van 20-45 ('de verloren generatie'). Een classis vraagt doordenking van het verschijnsel 'netwerksamenleving' voor onze wijze van kerkzijn.

Ook in gemeenten waar het jeugdwerk voortgang vindt staan onderdelen onder druk. Soms trekt een deel van het kader weg naar 'evangelische' gemeenten en groeperingen. De stijl van preken is daar minder dogmatisch en meer narratief. Alles is gericht op beleving. Dit sluit aan bij een behoefte die cultureel bepaald is. We leven in een belevingscultuur. In veel classes wordt gewerkt met het concept kliederkerken. Er zijn in onze kerk ook gemeenten die werken met het programma #durfte ... wat sterk ervaringsgericht is.

Alle classispredikanten proberen het geloofsgesprek in gemeenten aan te moedigen in hun vierjaarlijkse bezoeken. Diverse kerkenraden voeren dat gesprek allang en zien de aanmoediging als een bevestiging van bestaande praktijken; andere kerkenraden kennen een sterk operationele agenda. Het geloofsgesprek is echter essentieel als wij samen willen ontdekken hoe we de kerk van de toekomst willen vormen.